БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
N.5 Sob 2

„ЗАСТАВА“ излази редовно: [illegible], четком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте овакових ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јеотића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 48. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 25. МАРТА 1894. ГОДИНА XXIX.

СРПСКИМ ПРАВОСЛАВНИМ ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ!

Црква нам је угрожена, школе су нам у опасности, спрема се нападај на основе наше народно-црквене автономије!

Угарска влада поднела је угарском сабору законске предлоге о брачном праву, државним матрикулама, слободи вероисповести и о рецепцији Јевреја; — свим овим предлозима ремете се основна начела наше православне цркве, прети се јединству наше митрополије, ствара се раскол, угрожава наша народност, а школе су остављене на милост и немилост државних несрпских органа.

У таким тешким приликама дужност је сваког Србина, а тим већа дужност свију српских православних црквених општина, да очајнички бране веру, школу, народност и автономију нашу.

Потписана црквена општина прихватила је у својој скупштинској седници од 20. марта о. г. општу жељу, да се одржи митрополијски збор изасланика свију црквених општина, који ће, када је то сабору немогуће, заузети положај и поднети протест против наумљених црквених реформа.

Српска православна општина у Сремским Карловцима убеђена је, да ће потребу и оправданост овог митрополијског збора увидети сваки Србин и свака црквена општина, те с тога позива све српске православне црквене општине, да пошаљу своје изасланике на

ОПШТИ МИТРОПОЛИЈСКИ ЗБОР

на Цветни четвртак 7. (19.) априла о. г. у 11 сах. пре подне у Ср. Карловце.

ЗБОР ЋЕ СЕ ОДРЖАТИ У САБОРСКОЈ ДВОРАНИ, А ПОТРЕБНЕ ПРИПРЕМЕ ВЕЋ СУ УЧИЊЕНЕ.

Уверени, да ће овај братски позив све наше црквене општине прихватити и права нашега народа у обрану узети, поново позивамо све српске православне црквене општине митрополије карловачке, да на овај збор неизоставно дођу.

Православна црква, школе наше и крвљу предака наших извојштена автономија наша с правом то од нас свију ишчекују.

ДО БРАТСКОГ, СКОРАШЊЕГ ВИЂЕЊА НА ЗБОРУ!

Из седнице црквеног одбора српске православне црквене општине у Срем. Карловцима 21. марта 1894.

А. РАЈКОВИЋ с. р.
перовођа.

ДР. МИША МИХАЈЛОВИЋ с. р.
председник црквене општине.

НА ЗНАЊЕ
СВИМА СРПСКИМ ПРАВОСЛАВНИМ ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА
И ЊИХОВИМ ИЗАСЛАНИЦИМА.

У смислу закључка српске православне црквене скупштине у Сремским Карловцима, потписани црквени одбор, ставља свима на знање, да ће се **опште жељени митрополијски збор, одржати на Цветни четвртак у 11 сахати пре подне у саборској дворани.**

Пријаве политичкој власти, као и претпостављеним автономним властима нашим већ су учињене. Препреке са те стране не ће дакле бити.

Црквени одбор постараће се за станове, и све остало, што је за изасланике општинске потребно.

Да не би, дакле, нити прописани одбор нити пак изасланици у неприлику дошли, **уљудно умољавамо све православне српске општине, да нам како број и имена њихових изасланика, тако и дан њиховога доласка тачно означе.**

У интересу угледа и једнодушности **митрополијског збора** свакако ће бити потребно, да се **у очи збора одржи поверљива конференција,** која би све модалитете збора утапачила и потребне резолуције припремила.

С тога овим уљудно све изасланике умољавамо, да нас о свему потанко известе, како би се конференција, без сваке запреке, што целисходније одржати могла.

У СРЕМСКИХ КАРЛОВЦИХ 21. марта 1894. године.

ПРЕДСЕДНИШТВО
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ОПШТИНЕ.

ОНДА И ДАНАС.

(1849.—1894.)

Понављају се догађаји.

Враћају се прошла времена.

Све што се данас око нас збива — подсећа нас и буди доживљаје наше из бурних дана нашег последњег оружаног покрета у овим земљама.

Човек, који је онда, значајне четрдесет девете (14. априла), хтео лишити наш владалачки дом угарског престола, — силази данас деведесетчетврте у гроб.

Онда је мађарско племе ове земље окренуло леђа владалачком дому — данас га до дна душе вређа приликом погреба тога човека.

Онда у оним данима је тај човек, Кошут, у угарској дијети 9. априла 1848. у Пожуну посланству српског народа, — које је српске захтеве од 17 чланака, од којих су најглавније: повратак војводског достојанства, уређење српског војводства, састављеног од земаља наново освојених од Турака: од Срема, Бачке, Баната и Барање, и зајемчење народних права у свима унутрашњим пословима, изнело — одговорио: да ће се поштовати све народности, али да их само мађарски језик може и треба да уједини, и кад одмах затим Срби у његовом стану тражаху тумачења тим његовим речима — он повуче и оне привидне у дијети дате уступке, и увредно окрене Србима леђа узвиком: „Тако даклем, једино мач може решити овуствар“. — Но данас ми његовим горњим речимо не тражимо тумачења. Видели смо од тога доба Мађаре на делу, видимо данас у највећем јеку њихов мађарски шовинизам. Данас баш највише опет траже, као онда, уједињење мађарског народа под једним мађарским језиком; данас се опет сви закони само у ту сврху доносе, данас се уважају црквене реформе, да се руше зидови, који одељују једну народност од друге, да би се створио само један једини — мађарски народ.

Онда, у оним знаменитим данима, хтели су Мађари, да те своје намере улепшају пред Европом, пред великим светом тиме, што су истакли велике слободоумне идеје; тражаху ослонца и симпатије тамо у свету, проглашавањем министарске одговорности, слободе штампе, укидање десетка и робије и т. д. и свака друга реч беше им слобода, те се разметаху њоме и идејама, које су у оно време целу Европу потресле; — али ту слободу тражаху само за себе, њу не даваху другим народима те исте земље, ове хтедоше подјармити, однародити, отети им језик, име, народност. — Данас се опет то исто чини, пуна су им уста слободоумља, пред Европом се хвастају, да хоће најслободоумније установе да уводе, да оделе државу од цркве, да заведу државни ауторитет преко црквеног, те за то уводе грађански брак, државне матрикуле, слободу вероисповести, рецепцију Јевреја, — а овамо, када су у својој кући, када мисле да их стран свет не ће чути, онда признају, да то све чине ради тога, да се што пре сруше ограде између разних народности, како би што пре све претворили у један, мађарски народ.

Кад је онда Кошут, 11. јуна 1848. год. у дијети изнео и протурио закон, да се уреди војска од 200.000 момака и да се за потребне трошкове подигне зајам од 42 милијуна форината, у обести својој нагласио је да треба побити „лудост тих Раца, који би хтели, да су народ, а овамо нису друго, до хрпа хајдучка“; — данас та обест влада свима Мађарима, и њихов шовинизам пориче нам непрестано да смо народ; хоће да збрише и закон о народностима, који је и онако само на папиру; хоће да нас примора да и ми жалимо за тим истим Кошутом; хоће да од некадашње „хрпе хајдучке“, начини „хрпу робова“ или бесвесно стадо животињско.

Када године 1842. у септембру за српског митрополита би изабран Јосиф Рајачић, 58 посланика потпишу посланицу на цара са молбом, да сазове нову скупштину, која би угладила неправду нанесену Србима укинућем илирске канцеларије и уредила прилике Срба православне вере. Велики број општина српских придружи се тој посланици и даде јој тако толико снаге и важности — да се морало увети обзира на ту посланицу, која је тим важнија била, што је две године пре тога дијета одлучила (VI. зак. чл. 1840. г.), да црквени протоколи (матрикуле) од сада буду на мађарском језику и да нико не може бити свештеник, а да не зна мађарски, — те је и томе сабор требао да подигне своју ограду и отпор. Ма да је својеручним писмом од 23. марта 1843. год. цар пристао на сазив сабора, ипак је угарска канцеларија знала исти да спречи, све док то није српски народ мимо Мађара учинио на мајској скупштини 1848. год., — а за то време је дијета 1843 44. поновила горња наређења о мађарском језику. — Данас стојимо пред истоветним приликама. Мађарски шовинизам употребио је заветрину, која је овладала међу народностима, те мисли, да су ове заспале или баш мртве, па да може чинити шта хоће. За то гази законе, тура мађарски језик у звања, где му није места, насилно га намеће српским школама. Данас се опет дрзнуо цркве, данас опет држе, да је дошло време да од нас Срба и других народности чине шта хоће, опет је шовинизам разјапио своју одвратну чељуст и пружио своје прљаве шапе на цркву и школу; опет хоће да прогута црквене протоколе, те уваља државне матрикуле на мађарском језику; опет пописује оне српске и румунске свештенике, што не знају мађарски и не служе и придикују у црквама мађарским језиком, како би донели закон, као и 1840. и 1844., да наши свештеници морају говорити и у цркви служити православну мађарску литургију, — јер хоће од нас што пре да начине православне Мађаре, па да нам онда шовинизам отме цркве и манастире и наше народно-црквене фондове.

Данас, као и онда, мађарска влада измишља смицалице, те нам спречава редован сазив сабора, да овај не би могао устати у обрану наших права, која су нам у привилегијама и основним законима зајемчена.

Данас, као и онда, устаје српски народ, да тој невољи доскочи; данас, као и онда, састаје се сав народ на збор у Ср. Карловце, данас као и онда подижу српске општине свој глас, своје протесте, те са црквених скупштина захтевају сазив сабора и шаљу изасланике на народни збор српских православних општина целе ове митрополије.

Онда су били Срби уверења, да ће њихов покрет имати важности само ако дође од целог народа, ако поникне из народне скупштине, — а Рајачић не могаше да се одважи на тај сазив, био је неодлучан, оклевао је. За то га народ на то примора, сакупивши се у великом броју у Ср. Карловце, те он обећа сазив скупштине за 1. мај 1848. Све српске општине из Угарске и Тројединице бише позване да пошљу посланике на ту скупштину. — Зар ово не личи данашњим приликама као јаје — јајету? Јерархија са патријархом на челу слаба је, млитава је, неодлучна је, да стане својевољно на чело народу у одбрану цркве, школе, автономије и привилегијалних права. Народ се сам покренуо, иде у Карловце на збор, позива све црквене општине из Угарске и Тројединице, да пошљу изасланике. — Све баш као и онда.

Па шта се из свега тога изродило онда, — а шта ће бити данас?

Када се сазнала у српском народу порука Кошутова, да ће „мач решити ствар“, — трже се тај мач из корица.

Први чинови народног отпора показали се, када у Вршцу, Сентомашу и Вечеју мађарске црквене матрикуле на јавним местима, уз присуство и одобравање мноштва народа, свечаним начином спалише!

Није ли чудан удес, није ли озбиљна опомена за времена, да данас, кад Кошут силази у гроб, васкрсавају опет мађарске матрикуле?!

Гломача, на којој изгореше мађарски црквени протоли, — била је претеча пламеновима, који претвараху у пепео српска и румунска села и вароши.

Крвопролиће, разбојништво, пљачка, дивљаштва, дешавали се поред тог осветлења, што је изникло из народног незадовољства.

Убијени очеви и синови, распаране и уморене жене и деца, потучени изнемогли старци, — погорела и опустела села, бегство, страх, трепет и очајање, глад и немаштина — на све стране.

Тако беше онда.

Пак шта добише Срби за све те жртве, ал и за сва јунаштва, која починише и онда и пре тога небројено пута за ову земљу, за владалачки дом?

Добише 15. децембра 1848. проглас Фрање Јосифа I., у којем се, уз признавање српских заслуга повраћа врховно црквено патријарашко достојанство и потврђује ђенерала Шупљикца за војводу српскога народа, даље се даје „честитом и верном српском народу“ „воља и намера“ за „јамство унутрашње и народно уређење, које се подудара са његовим потребама“ и даје се уверење, да ће, чим се врати мир, **прва и најжурнија брига бити да „уредимо и установимо ту народну унутрашњу управу на темељу права, једнаких за све народе“.**

Даље добисмо патенат од 18. новембра 1849. год., у којем нам се пружа „одвојито управно земљиште, којим ће самостално од управе Угарске управљати покрајинске власти, што ће бити управице под власти нашег министарства. То ће се земљиште звати **војводство Србија** и тамишки Банат“, а то земљиште састоји се из „садашњих жупанија бачбодрошке, торонталске, тамишке и крашовске, и округа румског и илочког сремске жупаније“.

Добисмо — војводину!

Добисмо је, ал је на брзо и изгубисмо. Наше жртве и напори беху заборављени, а ми предати на милост и немилост Мађарима, који добише свевласт угарске половине раздвојене монархије. Све слободе и све слободоумље Мађари задржаше за себе, нас остале Немађаре, где милом — где силом, овде јавно — онде подмукло, час лагано и пажљиво, час опет нагло и прекомерно изложише однарођивању, и данас, кад се тело Кошутово полаже у гроб — диже се оданде његов дух и ниче отровна биљка шовинизма да отрује и поремети мир и ред у овој домовини. Настала је јавна отимачина народности — те изазива снажан отпор.

Када тај шовинизам данас безочно приповеда, да хоће државним мађарским матрикулама и грађанским браком да све Немађаре лиши народности, да их претопи у Мађаре — баш као онда што је то Кошут чинио, — онда није ништа природније, но да ће се крв узнемирити и отпор изазвати.

Данас су слична времена оним, када су Срби спаљивали мађарске матрикуле.

И ми би данас многе наредбе и законе, који су без нас, о нами а против нас донесени, спалити морали, када би дошао час разрачунавању.

Но, недај Боже, да до тога дође! — Док је закон — закон, донде се мора и поштовати. Но ништа не смета слободном грађанину слободне државе, да укаже прстом на рђаве и неваљале законе и свим законитим средствима поради, да се они промену у боље, у добре, од којих ће и држава и појединац користи имати, — шта, више то је баш дужност сваког грађанина.

Баш за то, што се црквеним реформама спремају неваљали и штетни закони, дужност је свију, пак и Срба, да устану против њих још пре но што постану законом.

Ако су прилике данас сличне онима од злокобних година 1848—49., ако су покрети истоветни — треба историја да нам пружа искуства, да се не деси исти развој, да не буде исти крај.

Онда 1. маја 1848. године изишао је патријарх уз пратњу силног свештенства пред сакупљени народ и многима је још у памети онај свечани тренутак, када му видесмо у рукама наше привилегије из 1690. и 1691. године; — данас ми исто тако држимо у рукама та наша права, којих се никад одрекли нисмо, и устајемо против наумљених црквених реформама, идемо законитим али одважним путем, да уклонимо опасност, која се нама, нашој отаџбини спрема.

Иста опасност прети данас не само нама, већ и Румунима и Словацима, као што је то и онда у оним злокобним данима било. Трећи дан отварања мајске скупштине, баш када отпоче редовно већање, састаше се Румуни у Блазендорфу, да се свечано ограде против насилног сједињења Ердеља са Угарском. И мајска скупштина, при растанку свом, „поведена осећајем искреног пријатељства према румунском народу и придружујући се свима напрецима, које он може имати у развоју своје народности, живо желећи, да му изиђе за руком, да се уједини као један народ“ — изјави надање, да ће се утврдити братске везе између Срба и Румуна. — Тако беше онда, а данас опет се креће осећај потребе те заједнице. Срби, Словаци и Румуни утаначили су већ заједнички програм и само се чека дан, да се то јавно изнесе и утврди, као полазна тачка заједничке политике.

Зар не ћемо видети прст провиђења у томе, што се поред свих сличности из оних времена са данашњим, баш ове године и опет у мају, скоро истог дана, када је била 1848. год. румунска скупштина у Блазендорфу, ради протеста против сједињења Ердеља са Угарском, спрема одржати огромна парница против Румуна због меморандума, у којем су цару и краљу нашем протестовали, опет због насилног сједињења Ердеља са Угарском?

Цвет румунског народа седиће на оптуженичкој клупи пред мађарским поротницима, а цео румунски народ изразио се на свом збору да одобрава меморандум — према томе биће пред судом цео румунски народ. А да слика буде потпунија додајемо, да ће на тој парници Срби и Словаци учествовати, као бранioци оптужених Румуна.

Нису ли ово сувише озбиљна времена?

Не лежи ли нешто крупно у ваздуху?

Ко би могао прозрети таму, која покрива оно, што ће се из овог излећи?

Једно нам је извесно, а то нам је пријатно и храбри нас.

Србин није ни данас малаксао, он је онај исти данас, који је био и онда. То показује његов најновији покрет, његова спрема за митрополијски збор.

Завршујемо са надом, да ће у цветној недељи нићи и процветати нов живот српском народу и овој домовини, у ком ће престати самовоља и превласт једног народа над другима и зајамчено бити сваком народу, као једноправном, засебно живеће, потпуна народна, политична автономија.

Стари народњак.

Нови Сад, 24. марта.

Сазив сабора. Из Карловаца стижу вести — још не знамо, да ли су са свим поуздане — да је патријарх одлучио, да у мају сазове сабор и да је већ о том известио угарску владу. Уз остале разлоге, наведено је и тражење црквених скупштина, протопресвитератски и епархијски зборова, да се сазове сабор, да као представник православног Српства у овој митрополији обележи своје становиште — према владиним црквеним реформама.

Дакле ипак ће се сазвати сабор! Па што се онда толико чекало, кад је одавна свакоме ван сваке сумње било, да нам је опасност на самом прагу? Но и сазив сабора у овом покасном времену — ипак радосно поздрављамо (ако је у опште вест та истинита). Митрополијски збор долази баш у згодно време. Он ваља да буде претеча и поравна стазе — сабору и његовој речи.

ПРОТИВ ЦРКВЕНЕ ПОЛИТИКЕ.

Протест црквене скупштине у Десци. Пишу нам из Деске: „Ни наша мала општина не ће да заостане и буде постидна, и она хоће да ступи у ред оних свесних српских православних црквених општина, које су схватиле своју свету дужност, да подигну свој глас противу злогласних црквених реформа. На Благовести одржаћемо главну црквену скупштину, на којој ћемо протестовати против грађанског брака, државних матица, слободе вероисповести и рецепције Чивута, јер се истим наумљеним законима отварају широм врата назаренству и сваком безверију, краду и отимају нам се крвљу извојевана и привилегијама основана црквена и народна права, вређа и руши вера и намерава уништити мила нам српска народност — и претворити у Мађаре. Не дамо се ни ми, а не ће ни друге црквене општине остати осрамоћене и навући на се народно проклетство. — Спремајмо се сви за митрополијски збор на Цветни четвртак“.

*

Протест црквене скупштине у Делибласту. У недељу 20. о. м. одржана главна црквена скупштина, једногласно и одушевљено закључила пртестовати против црквених реформа владиних, у једно из своје средине изабрала 7. чланова, који ће ову општину на зборовима, епархијском протопресвитерском или митрополијском великом збору заступати. — Камо Ковин, Баваниште, Мраморак, Дубовац и друге наше околне општине?

*

Протест црквене скупштине у Гају. Пишу нам из Гаја: „Част ми је известити вас, да смо 20. марта одржали црквену скупштину, при којој су поготову сви сажитељи и то без да су и позвани били, њих 3—400 мушких глава у највећем одушевљењу учествовали, и једнодушно протест како противу црквених реформа, тако и противу намереног нарушења узаконеног јединства срп. прав. цркве под круном св. Стефана донели. Уједно и админ. одбор у Вршцу умолили, да епарх. скупштина сазове, да и она свој положај гледе истих реформа заузме.

Међу тим, ако би се епарх. или митрополијски збор сазвао, то су 10 чланова изабрани, који ће ову општину заступати, и то ови: преч. Петар Димитријевић парох, Петар Суботић председник, Милош Вукајловић потпредседник,

Арон Стојанов, Павле Максимовић, Авакум Ђукић, Љубомир Стефановић одборници, Никола Богојевић, Аркадија Николић и Арон Крецуљ.

За тим се народ уз клицање: живео наш парох Пера Димитријевић! кућама разишао.

Но поред све те лепе свести народне, што се тако ватрено за своју цркву и народност одушевљава, не могу затајити, да се и код нас назаренство од пре два месеца у две породице увукло, и данас — када је цела општина једнодушно протест противу политичких реформама закључивала, а они са тако званом „браћом“ и то из Вршца, Уљме, Баваништа, Мраморка итд. састанак одржаше, но како и о чему, то кад дознам боље, јавићу. — Баш за то треба све црквене скупштине да протестују и приступе митрополијском збору и иште сазив сабора, да спрече те црквене реформе, јер се њима потпомаже и јавно признаје назаренство, које је до сада тек кришом одвраћало народ са кривог пута и православље и Српство поткопавало. Очекујемо, да се за који дан и Вршац, Уљма, Бавониште, Мраморак и све општине придруже овим протестима, да се не би на њих прстом показивати могло.“

*

Протест црквене скупштине у Бегечу. Пишу нам из Бегеча: У прошлу недељу одржана је код нас црквено-школска скупштина, у којој је протестовано против узакоњења убитачних црквених реформа. Уједно је решено, да се пошље представка саборском одбору за сазив сабора и изабрано је 15 изасланика за митрополијски збор, који ће бити у Ср. Карловцима.

*

До сада су подигли протест против наумљених црквених реформа:

Православне српске црквене скупштине са захтевом, да се сазове ради протестовања народно-црквени сабор: Тител, Башахид, Сента, Дероња, Чуруг, Српски Пардањ, Нови Сад, Лалић, Бела Црква, Соколовац, Фењ, Долово, Српски Итебеј, Ст. Сивац, Панчево, Српски Свети Петар Иланча, Кулпин, Загреб, Мол, Црвена Црква, Параге, Кетфељ, Сремски Карловци, Мошорин, Инђија, Срп Елемир, Фелдварац, Гај код Ковина, Деска, Делиблато Бегеч, Омољица, Товаришево.

*

Шта и зашто се чека?

Зар наше црквене општине не осећају да су дужне да протестују?

Зар нам не треба сабора?

Пристају ли можда оне општине, што ћуте, на црквене реформе?

Није ли нам нужна солидарност са осталима народностима у овим данима?

Време је кратко — ал још није касно!

Поглед по свету.

— Зашто је пало Симићево министарство. У броју од среде донели смо брзојав из Београда, о паду Симићевог министарства и о саставу новог. Одмах смо том приликом јавили и који су од старих министара ушли у нов кабинет, а који су нови. Паду Симићевог министарства дало је повода једно писмо Чеде Мијатовића банкару париском Хоскијеру, који се за сад бави у Петрограду, а које је писмо некако доспело у уредништво „Одјека“ и штампано у 64. броју поменутог листа. У том писму тумачи Мијатовић Хоскијеру, за што је краљ прекинуо са радикалима и позива га, да код руских меродавних кругова поради у корист данашњег стања, те да „краљ Александар не буде доведен на мисао, да се у Русији претпоставља г. Пашић краљу Србије“. У том писму се признаје, да је Симић требао ићи у Петроград, али да га је Русија хтела примити само под условима, које „министри нису могли примити на се да изврше“. Осим тога се у том писму по мало прети Русији: Особине, које је он (Чеда Мијатовић) имао код краља да уповна и оцени, „допуштају мислити, да ће Србија имати у њему једног великог владаоца. С тога би се двојако морало жалити ако би у Русији ризиковали изгледи, да од себе отуђе пријатељство и љубав таквог једног човека само за то, да сачувају себи симпатије радикала...“ — Писмо ово заиста је тако несретно и нетактично, да је морало изазвати министарску кризу — Какво ће ново министарство бити, то казује најбоље ступање у њега — напредњака Вукашина Петровића. Ново министарство ће за цело још одлучније да поведе борбу против радикала, али заман сва мука. Уставним путем никада овака владавина не може доћи на крмило Србије.

— Из Данске. Први пут од 1885. године, дошло је у Данској до споразума између владе и сабора, то је једва једном довршила многогодишња жестока политичка борба и краљевина дошла опет у правилан, уставан колосек. Сабор је одобрио владин финансијски закон, осим врло мале изнимке, и тај завршетак деветогодишње политичке борбе поздравио је министар председник Еструп са великом радошћу, а уједно је, као носилац те борбе за цело време јој, поднео оставку на председништву министарства. Ова борба између народног представништва и владе била је у неку руку морални грађански рат, но Данцима се мора признати, да се у тој борби умели достојанствено и строго уставно држати, јер се служили у борби тој увек уставним средствима.

КОШУТ И НОВИ САД.

Шовинистичка струја мађарскога народа добила је прилике сирћу Кошутовом, да још већма проније земљиште угарске државе, које је и до сад било доста проривено. Државне су власти све на ногама, да шовинистичку струју помогну срцем и душом, шаком и капом. Мртав Кошут гура их напред и оне су заборавиле на своју дужност, да служе домовини угарској и краљу угарском, него се пустише у вртлог мађарске слепе политике.

На све стране сеоска и градска представништва и жупаније решавају у својим законитим скупштинама под председништвом кнеза, градског начелника или великог жупана, дакле највиших државних чиновника у тим државним телима, да село, град или жупанија изражава своју тугу и бол за мртвим Кошутом, родољубом свога мађарског народа, али и бунтовником ове државе.

Угарска влада чини се и невешта. Она је зажмурила на оба ока и оглухнула на оба уха. Допушта она, да се покрај ње ради шта се хоће и да се отварају ране старе. Питамо ми: Како се те званичне изјаве саучешћа слажу са законом о народностима, који данас постоји, а како народности са Кошутом, тим изазивачем буне у Угарској? Како пак званична тела стоје према владаоцу свом?

Настао је неки хаос. Не зна се ни ко пије, ни ко плаћа. Државне власти вичу: Живео Фрања Јосиф I.! а с друге стране и срцем и душом кличу: Слава бунтовнику Кошуту! С једне стране утерују порез за издржавање војске, те одбране престола и домовине, а с друге стране грћу шаком и капом од заједничког новца на споменик Лајошу Кошуту.

Нови Сад није ни преорао оно земљиште, на коме су падале српске главе четрдесет осме године на заповед једнога Лајоша Кошута, а данас 24. марта уводи му у записник тугу и изјављује саучешће његовим синовима, и још више, одређује 300 ф. на подизање споменика Кошутова.

Нека је просто народу мађарском, да велича своје великане. Нека из свога џепа подиже шта хоће и како хоће, али не можемо мирни остати, кад се хоће на рачун српских жуљева да слави онај човек, који је наша лепа села и вароши красне претварао у гаришта, а многу српску мајку и љубу увио у црно. Немамо доста речи, да жигошемо оних 45 градских представника већином Немаца и Чивута, који се издају за веће Мађаре и од самих Мађара и који су Нови Сад ударили песницом у образ. Напротив двадесетпеторица Срба представника учинише дужност своју и не допустише, да се на српски образ једногласним закључком удари жиг срама и грдобе. На ту дужност позивала их је крв њихових предака, која се 48-е године пушила под развалинама новосадским.

Тешко нашој домовини, кад шовинистичка струја заврће шију државним властима!

Огњан.

У уторак по подне стиже нам са Реке тужна вест, да је честита старина, врли Србин и украс српског православног свештенства протопоп речки Јован Шорак-Ђедо тога дана у 10 сах. пре подне испустио своју племениту душу. Изгубише Речани честита пастира, православно свештенство красан углед, а Српство неуморна браниоца свога, кад год је то требало. Прото Шорак-Ђедо беше један од оних ретких свештеника, на које се с пуним правом могоше применити речи песникове:

„Добар пастир, јер што каже ином
И сам својим потврђује чином.“

За то је био и чувен и поштован и омиљен по свему Српству. За то га не хоћаше обићи ни један Србин, којега би пут нанео на Ријеку. За то и растужи вест о смрти Ђединој сваког правога Србина, где год га је, а нашла га та тужна вест.

*

Прото Јован Шорак-Ђедо, родио се месеца новембра 1821. године у личком Печровом Селу. Било му дакле сада 73. године. Свршивши тадашњу немачку државну школу у Корениници, учитељевао је и сам три године на тој школи, а по том пет година у свом родном селу. У новембру 1843. године оде у Плашки на богословију, коју и доврши 1845. У свештенички чин ступио је лицем на Ускрс 1846, те неко време био ђакон-церемонијар владици Евђенију, а за тим помоћник-свештеник у Бунићу. Године 1848. поста војним свештеником, те је као такав служио две и по године у Италији, а две и по у Ческој, Моравској, Бечу и околини. Том приликом упознао се са многим знаменитим Словенима, као: Палацким, Шафариком, Ханком, Ригером и т. д. У јесен 1853. године опет се врати међу свој народ и био прво парох у Дубрави крај Огулина, одакле 1859. пређе на садиловачку парохију.

Кад оно почетком 1863. завојшти Лука Вукаловић на Турке и кад се босански Срби мухамеданци подигоше на оружје против султанових низама, допаде беде и невоље — уз многе друге угледне српске родољубе — и поп-Јован Шорак. Једног јутра упаде му у кућу оружана комисија и преметну му целу кућу. Не нађе ништа, али ипак диже из постеље оболелога поп-Јована и отпрати у Огулин. Одатле га, после месец дана, спроведоше преко Карловаца и Загреба у Беловар, где је онако болестан одлежао 8 месеци истражног затвора у најгрознијој апсани; али се ништа не могаше против њега доказати. Ипак га осудише на 3 године тамнице, јер је био оптужен, да је из онога краја шиљао момчад у помоћ Црној Гори и Србији против Турака. — Одмах после те осуде одузеше му све парохијалне бенефисије, а осим тога му личка ђенерал-команда забрани, да не сме приступити ни у своју, ни у другу коју парохију близу кордуна.

У тим тешким данима, склони га владика Јоанкијан Николајевић, да пође за пароха на Реку. Јован Шорак, нашао је речку општину на рубу пропасти, а његовим трудом и пожртвовањем она је данас међу првим својим другама и може да послужи за узор српским општинама. Ту је касније произведен и за проту речког и ту је за време 27-годишње своје свештеничке службе стекао поштовања и признања међу речким Србима обеју вера. Преклане, 1892., прославише му 25-годишњицу свештеничког службовања на Реци православни и римокатолици, надмећући се, који ће више да му угоде том приликом.

Од године 1884. до 1887. био је прото Шорак и народни посланик на тројединичком сабору и живо радио на остваривању српског самосталног клуба и странке у Троједници, но га Срби изневерише и са својим „српским клубом“ пређоше у владину странку. Но прекаљеном Србенди ни то не могаше да сломије веру у бољу српску будућност и заузимљивост му за српско добро. До смрти своје остаде у својим српским осећајима бујан и ватрен, као младић какав.

*

Честитом Србину, протопопу Јовану Шорку-Ђеди, довикује „Застава“ на дан последњег му хода по мајци земљи*): Слава ти, оче прото! Лака ти земља! и вечан ти спомен међу Србима!

*) Данас, у петак по подне му је погреб.

Вести из места и са стране.

Седница варошког представништва у Новом Саду. У очи Благовести била је ова седница и осим свију предмета споменућемо први. Предложено је и усвојено, да се за Кошутом уведе туга у записник, да се деци његовој изрази саучешће и да се даде 300 фор. на подизање споменика. Предлог су поднели Хергер (Немац) и Пресбургер (Чивутин), мађистрат га је примио као свој предлог, а представништво га је усвојило са 45 гласова против 25. У оних 45 гласова убрајају се 16 командованих магистратских гласова. Од Срба представника нису ови дошли у седницу: Шандор Адамовић, Светозар Барић, Никола Димовић, Лаза Дунђерски, Др. Димитрије Кондороши, Ђока Крушедолац, Павле Мачвански, Др Душан Милић, Ђорђе Ф. Недељковић, Ђока Радовановић и Марко П. Шилић; осим ових двојица су од дуже времена на страни, а један не станује у Н. Саду. Радознали смо, да ли су ови Срби, што су изостали из ове седнице, такође за мађистратски предлог?

Новосадски радикали протопопу Јовану Шорку-Ђеди. На глас о смрти речког проте Јована Шорка-Ђеде, изаслали су новосадски радикали свога једномишљеника ратара Ђоку Сланкаменца, да их заступа на погребу, који је данас у петак по подне и положи у име њих венац на сандук. Исти изасланик је отпутовао одавде на Реку у среду у вече и понео собом леп венац са овим натписом на великим свиленим тракама: „Новосадски радикали — народном борцу проти Шорку-Ђеди“.

Српске народне игре. Пишу нам из Вуковара од 17. о. м.: Ученици српских народних игара приредише своме учитељу г. Миливоју Карапетровићу, из почасти „Закључни венчић“. А да бих му што већма захвалили на његовом труду, г. Никола пл. Парчетић поздравио је г. М. Карапетровића с неколико дирљивих речи, те у исто време од свију ученика за лепо сећање предаде му сат од туле са тешким златним ланцем и иглом са натписом: „Спомен од Вуковарских ученика“. Пошто се г. Карапетровић захвалио на лепом спомену његових добрих ученика, који толико пажње показаше према њему, заорише из пуне дупком сале: „Живио“!!! — „Сретан пут!“ — Госп. Карапетровић иде у Осек, где се већ претплата купи. Угледали се дао Бог сви на Вуковарчане, те госп. Карапетровића свуда братски и раширеним рукама примили!

Одликовани. Српска влада одликовала је проту руске посланичке капеле у Бечу Николајевског орденом св. Саве II. реда, а ђакона поменуте капеле истим орденом III. реда.

Из анархистичког света. Из Париза јављају, да ће судска расправа пред судом против анархисте Хенрија, који је бацио бомбу у париској кафани „Терминусу“ — бити у другој половини априла. — Лешина анархисте Повела, који је бацио бомбу у знаменитој париској цркви св. Магдалине и том приликом сам погинуо — још је у мртвачкој кући ради препознавања, да би се са свим могло доказати, да ли је тај Повел исти онај Рабарди, који је у две париске гостионице подметнуо бомбе.

Радничке буне у Шпанији. У шпањолској провинцији Андалузији, радници се побунили и буна та постаје, као што отуд јављају, са свим озбиљна. Хиљадама радника пљачкали су сад у недељу пекарнице у граду Сан-Лукару. Жандармерија није могла ништа да учини. — Исто тако дошло је до раднички немира и у граду Аецији, у провинцији Севиљској. Министарски савет је услед тога закључио, да у провинцијама, у којима се радници побунили, почне градити јавне грађевине, да би се тако радницима дало посла и извора за живот.

И опет осуђени Румуни. Изгледа, да порота у Клужу ништа друго не ради, него решава тужбе државног одветништва против Румуна. Као што из Клужа јављају, сад у уторак је опет била пред клушком поротом расправљана преска парница, коју је државни тужилац подигао против уредника „Трибуне“ Балтеса и трговца из Михолца Симеона Брату. Оптужени су због тога, што су као величали осуђене у Румуне у парници због „Реплике“. Порота их прогласила обојицу за криве и суд на основу тога осудио Брату на 100 фор, а Балтеса са 60 фор. глобе и да плате судске трошкове. Уједно је одмах конфисковано од кауције „Трибунине“ 300 фор. — Осуђени су уложили ништовну жалбу.

Немачка царица у Сењу. Бавећи се у Абацији, употребио је немачки цар ту прилику, да са својом породицом пропутује дуж хрватског приморја. Дошавши до Сења, изађе царица са синовима у стари ускочки град. Посетила је обе цркве, развалине града Нехаја и друге знаменитости у Сењу и покуповала разне ствари. Између осталога купила је својим синовима опанчиће. Видећи пак многу децу босоногу, купи и за њих исте, а како је деце било повише, то трговчево стовариште би за час распачано и трговац због тога на жељу царичину побележи имена још преостале дечице, да и њима набави опанке. Уједно је до 50 деце новцем обдарила. Међу дечицом опази царица једну милу, спретно одевену девојчицу, која јој се тако допала, да ју је подигла на груди и пољубила. Иза тога се вратила са својом децом са ове шетње по Сењу весела и задовољна на брод, који се кренуо даље дуж приморја.

Новије вести.

Састанак владара. Из Млетака (у Италији) јављају, да онамо сад у суботу (26. марта) стиже из Абације немачки цар Биљем II. Ту ће га дочекати и поздравити талијански краљ Хумберт.

Украдене бомбе. Из Болоње (у Италији) јављају, да је из тврђаве Монте дела Гардија, у којој се налази подземно скровиште за бомбе и барут, украдено 175 комада бомби, од којих је свака 7 килограма тешка. Још се не зна, како се то могло десити. Заповедник гарнизона бацио је у тамницу многе војнике, на које се сумња да су знали за крађу, а полиција затвара анархисте.

После министарске кризе у Србији. Из Београда јављају, да српска влада хоће бившег министра-председника Симића да пошље за посланика у Петроград (на место Пашића), а Чеду Мијатовића за посланика у Беч. — Краљ Милан и краљица Наталија намеравају, да се стално у Нишу настане.

ГРАЂА ЗА ИСТОРИЈУ СРПСКОГ ПОКРЕТА 1848. ГОДИНЕ.

ПРИКАЗУЈЕ — Ш — Ј —

(Наставак.)

Славно Народно Правосудије!

Од како је Тодор Недељковић у канцеларију овог Правосудија дошао, велики је раздор, због његови свакидашњи неумјестни и неупутни насртања постао. Ми смо њега више пута опомињали, да се којекакви, понајвише о некаквој његовој Граматици разговора окане, но он је у свом свима нама ad (нечитко) већ дошавшем разговору, од дана на дан све знатније напредовао. Тако и данас дошавши у канцеларију, одмах је о том реч повео, на које ми неке примјетбе учинимо, а он ни пет ни девет већ рече: **да ми најпре убришемо нос, па тек после по године дана можемо доћи, да се с њиме разговарамо**, и тако све нас свакојако per tu грдећи дотле доведе, да смо му морали казати, да на поље иде.

Ми најпокорније молимо Слав. Правосудије, да се исти Недељковић из ове канцеларије уклони с тим праведније, што је Друштво Српског Напредка, кога смо и ми чланови, и онако предложеније Његовој Светости Г. Патријарху учинило, да и само они у канцеларију примају, који су чланови овог Друштва. А ми смо кадри све послове без њега извршивати.

У надежди, да ће Сл Правосудије захтевање наше уважити, јесмо

у Карловцима 13. нов. 1848.

Најпокорнијеши
Стеван Николић с. р.
Стеван Чобанић с. р.
Петар Ненадовић с. р.

Високославни Главни Одборе, Господо наша милостивијеша!

Изволите Господо милостива достовјерно увјерити се, узрок наши војника, што су остали и нису хтели свој Пододбор послушати и уречено дјело, што смо учинили, извршили нису. Но противнички показали су се говорећи: не ћемо да идемо ни под који начин, и ти исти противници редом именовани јесу: Нићифор Небригић, Аврам Небригић, Теја Вукић, Јездимир Бошњачки, Павле Бошњачки и Алекса Вукић, а од ови један т. ј. Нићифор Небригић говори: та не ћу ићи у Карловце него ту вас све попалити, па ћу онда на заповест вашу ићи. Тога ради молећи Високославни Главни Одбор, да ако би кога год од нас Пододбора у фалинки нашли, или кривог нашли, молимо опростите, јербо ми нисмо узрок њиовог невољалог поступка, него они, — по горе реченим речима. —

У Сибачу, 22. Априла 1848.

Јован Марцикић с. р.
Бележник.

Предсједатељ:
Јован Радовановић с. р.

Членови:
Јован Видаковић,
Павле Небригић,
Ђорђе Тимић,
Ћира (нечитко).

На Правосудије. Свршено у Гл. Одбору, да се стане у Карловци у служби.

Високородном Господину Петру Стојшићу, врховног Војводине Србије Суда Предсједатељу.

На жалованије више Членова Главног Дољно-Сремског Суда Високословном Правителству Србије поднешено, изволело је предхваљено Правителство Господство Ваше у Руму с тим налогом изаслати, да Ви поред дјеловодитеља Господина Гаврила Јовановић, правителства концеписте, придруживши себи Членове испитателног Одбора чрез привременог Сремске Градомеђе комесара Господ. Јована Стојчевића наименоване, као Предсједатељ како изступленије Членова Главног Суда чрез поменутог господина комесара наведена, тако и жалбе Членова Гл. Суда изслеђите.

Ако посмотримо господина Градомеђе ове комесара, његов дјејателности круг, ако посмотримо Главног Дољносремског Суда совершену од сваке политиске власти као самоизвршителне независност суда, даље по закону основану светињу и невредимост, ако озбиљно претресемо чрезвичајни корак дана 7. (19.) т. м. како над целим Судом, тако и особито над јединственим члановима Суда извршен; ако погледамо лицама судејским из самога октроиратог Устава пре судејске пресуде совршену непроведимост царском речију завјешчану, онда дјело привременог Срема комесара госп. Јована Стојчевића, којим је Главни Румски Суд, позивајући се на сваки случај на војену силу, затворио — провинцију без вашчите и подпоре закона оставио, два часна суда од званија и плате двиго, и једног под строги затвор ставио, и које се цело дјело поглавито на једној Пашквили познатог и главног више Членова Суда, непријатеља окружија Иришког судца Јована Маринковића, и на тој околности, да је Дољно-Сремски Главни Суд публико-политичне предмете обављо (које по упуствијама Његовог Превосходителства Господина Тројединe Краљевине Бана дана 22. јула 1848. као најпре Срема Диктатора, за тим Срема војеног, а најпосле привременог војеног и грађанског, Војводине Управитеља обављати не само право, него и дужност има) оснива, као неосновано, против-законо, противуставно, и за тим њему од Правителства Војводине упутствијама против изјаснити морамо; и на том истом основу изјатије наше против наименованог чрез комесара изсљедителног Одбора с тим више Господству Вашем поднети, што у истом Одбору Суду Главном подручни лица, која ће може бити истом за гдикоја одговорна постати, као што је окружија Румског судац и помоћник, — што даље гдикоји членови, остављајући им сваку заслужену похвалу и достојно почитаније, нису толико себи правдословни и публико-политични вјежества набавили, да би тако о јуридическом и публико-политичном дјелању Главног Дољно-Сремског Суда достојно пресуду изрећи могли, као што су поменути Г.г. окружија Румског Судац и помоћник и Горњо-Сремски Архивар, почем ми мислимо, да ово велике важности дјело правдословног и то темељног искуства Присједатељ Г. Светозар Николајевић, не спада под наведена изјатија, но мислимо, да као саучасник Главног Дољно-Сремског Суда дјеловања у число изљедователя и и сам ступити не ће. Било би може бити и више изјатија, која на за сад човекољубије и трпељивост ћутањем прећи, братски заповеда.

На ком основу предхваљено Господство Ваше молимо, да би узевши ако може бити од потребе било у изсљедователни одбор једног или два од они лица, изсљедаваније у смислу добивени од Правителства Војводине Србије упутствија поред обичне јавности скорије учинити, Дољње-Сремски пак Главни Суд на основу правде и закона у пређашњи свој живот васпоставити изволело.

У Руми, 18 (30.) дек. 1849.

Благородија Вашег понизни
Стев. Поповић
Судски Бележник.

Живојин Кирјаковић
Присједатељ Вел. Суда.

Никола Војновић,
Глав. Суда Рум. Пресједатељ.

Анастасије Зика,
Истог Суда Присједатељ.

Трговина.

Нови Сад, 24. марта. Пшеница прве квалитете 7 ф. 10—— н. Пшеница средња 6 ф. 50—80 н. Пшеница лакша роба 6 ф. 30—50 н. Наполица 6 ф. 30 н. Јечам 6 фор. 20—50 нов. Зоб 7 фор. — н. Нови у зрну кукуруз 4 ф. 50—80 н. Маст 48 фор. Сланина сува 50 ф., дебела паљена 54 ф. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки .	43 н.
„ средњи . . .	40 н.
„ лаки	36—34 н.

Све од 1 килограма.

Теоци .	8—20 ф. по комаду.
Јагњци .	5—12 ф. по пару.
Овци . .	—— ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

23. марта било је 1·52 мет. а 24. марта је било 1·41 мет.

*

Беч, 22. марта (3.) апр. (Ориг. извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Г. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 8.623 ком., а дошло је 2343 ком. млађе врсте и 5919 комада угојених мађарског соја. Свега 8.262 комада дотерано.

Трговина трома.

Продавало се:

Прима роба	45—45½—46 нов.
Средња „	41—43 н.
Сремска „	42—43 н.
Назимад „	——— н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 47 ф.
„ „ масти . 49 ф. Све од 100 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи
од 23. марта (4. априла).

Дукати — — — — — —	5 ф. 88 н.
Наполеондори (20 франака) —	9 ф. 90 н.
Угарска златна рента — — —	118 ф. — н.
Аустријска златна рента — —	119 ф. — н.
Угарска крунска рента — —	95 ф. — н.
Аустријска крунска рента — —	— ф. — н.
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	61 ф. 05 н.

За који дан истиче прва четврт, те молимо наше претплатнике да пожуре шиљање претплате, а пријатеље нашег листа, да се заузму за НОВЕ претплатнике. — Уједно опомињемо све наше дужнике, да дуг свој НЕИЗОСТАВНО намире, јер ћемо им САМО ЈОШ ТРИ БРОЈА, којима се завршује ова четврт послати, а онда лист обуставити свима без разлике, који више од једне четврти дугују, по што смо решили, да укинемо сваку вересију.

Извештај

о беседи, коју је срп. акад. друштво „Србадија“ 14. (26.) јануара 1894. год. на дан св. Саве приредило.

Прилози, који су овом приликом из разних крајева добивени, ови су:

По 50 фор. Љуба Крсмановић трг. Београд
По 30 дин. Сава Грујић генерал Београд.
По 10 фор. Браћа Милићи трг. Бос. Градишка, Епископ Мироп Николић Пакрац и православна црква општина у Грацу.
По 5 фор. Стојан Новаковић књижев. Београд, Аничић и Шкуљевић трг. Трст, Владимир Матијевић Загреб, Др. К. Радојчић Земун, Н. Б. Бошковић трг. Дубровник, Л. Месаровић трг. Осек, Петар Николић трг. Загреб, ђока Павловић, држ. саветник у пенсији Београд, Лазо Драгичевић Грац, Лазо Јовановић трг. Грац и манастир „Крушедол“.
По 4 фор. Архимандрит Нићифор Дучић Београд, Епископ Герасим Петрановић Котор.
По 3 фор. Митрополит ђорђе Николајевић Сарајево, Милош Поп-Јованов фризер Београд, Јово ђокић свешт. Сарајево, Јован ђурковић Рума, Илија Лазић трг. Бјелина и друштво „Помагач“ ђака нишке учит. школе.
По 2 фор. Ђорђе Рајић Винковци, Васо Петричић Љубљана, Панта Биорац Рума, Марко Добројевић Бос. Купа, Митар Колановић Брчка, Коста Васић трг. Бос. Градишка, Петар Уљаревић трг. Брчка, Стеван Јаковљевић Рума, Виктор Руп правник Грац, Л. М. Трифковић Прњавор, Јово Костић трг. Дервента, Тома Алагић Рељево, Миле Радетић Приједор, Др Ливије Радивојевић Загреб, Никола Јовановић Бос. Купа, Др. Арамбашић Сплет, Гђа Олга Месаровићка Грац, Јово Адамовић трг. акад. Грац, Васо Ристић трг. акад. Грац, Петар Негрини правник Грац, Љуба Хаџи-Ристић трг. акад. Грац. Др. права Дим. Николић Грац, Видак Ристић трг. Бјељина, Дино Јовичић трг. Бјељина, Дим. Марковић протојереј Бјељина, Симо Јовановић трг. Бјељина, Др. Алберт Харшањи Брчка, Јово Јеремић Фоча, Н. Спасојевић Ст. Бановци, Пера Драгичевић Градачац и Јарослав Хелих мед. Грац.
По 1 ф. 50 н. Др. Љуба Радивојевић Каменица.
По 1 фор. Перо Текић трг., Ристо Манојловић трг., Благоје ђукановић трг., Стево Казанџић трг., Ристо Мирковић трг., Стево Јовичић трг., Тодор Тодоровић трг., Милош Војић трг., Јоцо Гаврић трг., Петар Коља трг., Франц Требић трг., Али-бег Пашагић велепоседник, ђорђе Тодоровић трг., Ристо Павловић трг., Вук Ковачевић трг., ђоко Крбаљевић трг., Ристо Павловић трг., Јово Бојановић трг., Васо Тодоровић трг., Исак Барух обућар, Перо Благојевић, Јефто Опалић трг., Перо Ивановић трговац, Јоко Мијић трговац, Стево Миливојевић абација, Јоцо Чолаковић трговац, Стево Панић трговац, Никола Мирковић трговац, Кајо Милошевић трговац, Тришо Новаковић трговац и Васо Маринковић трговац, сви из Бјељине. ђорђије Јовановић парох Пушковац, Тодор ђукић парох Јања, Миливој Јаничевић медицинар, Дамјан ђокић мед., Димитрије Марковић мед., Милорад Јанковић мед., Живојин Миленковић мед., Никола Суботић правник, Милан Јојкић мед., Миша К. Михаиловић мед., Ристо Божић правник, Милан Богдановић правник, Миливој Месаровић правник, Петар Николић мед., Павле Митић мед., Душан Маћерчић правник, Владо Скарић фил., Милутин Поп-Јовановић мед., Милош Стефановић мед., Атанасије Цветковић мед сви из Грца, др. П. Јовановић Пакрац, г-ђа Величковићка Грац, Симо Дакић Бос. Шамац, Каменковић трг. акад. Грац, гђица Марија Малешевић учитељица Перлез, Лазар Јанковић свешт. Миличинци, ђорђе Лазаревић трг. акад. Грац, Коста Спасојевић Јања.
По 50 н. Михаило Тодоровић трг. Бјељина, Перо Новаковић трг. Бјељина, Никша пл. Сарака правник и Шћепан Грђић фил.

Чист приход, после свију трошкова, износи **фор. 239,69.**

Потписани у име друштва „Србадије“ изјављују овом приликом своју највећу захвалност горе поменутим прилагачима.

У Грацу 3. (15.) марта 1894. год.

Тајник:
Жив. Н. Миленковић.
медицинар.

Председник:
Милан Богдановић,
правник.

ОГЛАСИ.

ТРГОВИНУ У НОВОМЕ САДУ КОД ПАУНА

ПАЈЕ КОВАЧЕВИЋА

СВАКОВРСНОГ СЕЧЕНОГ ЕСПАПА (SCHNITWAARE).

По што сам се решио коначно распродати и од данас са знатно спуштеном ценом, то препоручујем пошт. публики, да не пропусти ову прилику снабдети се са лепим и јефтиним еспапом. — Ако би ко рефлектовао, вољан сам и целу радњу под врло повољним условима предати.

Нови Сад, пред Воскресеније 1894.

Паја Ковачевић
код Пауна.

1—3

ОБЈАВА.

Овим се свима п. н. честичарима потписане задруге, до знања ставља, да према одлуци XXIV. редовне годишње главне скупштине држане 17. (29.) о. м. **делимак** за годину 1893. **по свакој честици 4 кола 10 ф. а по свакој честици 5 кола 5 ф. 50 н.** износи.

Делимак 4 кола исплаћиваће се члановима од 29. марта (10. априла) о. г. на заводској благајни; а делимак 5 кола, који по свакој честици:

за годину 1891. фор. 1.25 нов.
за годину 1892. фор. 3.50 нов.
за годину 1893. фор. 5.50 нов.
свега фор. 10.25 нов.

износи, уписује се у смислу §. 22. друштвених правила истима, као уплата за добро.

У НОВОМ САДУ из конституирајуће седнице држане 19. (31.) марта 1894.

УПРАВА
СРПСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ.

2—2

МОЈУ ГАЛАНТЕРИЈСКУ И КРАТКЕ РОБЕ

ТРГОВИНУ

У СОМБОРУ,

1—3

која постоји 6 година и у најбољем току, намеран сам уз повољна условија предати. За што предајем, узроци су разне непогоде. Ко примити жели, нека се на мене изволи обратити. **М. Павловић.**

ГВОЖЂАРСКА И МЕШОВИТА РАДЊА

ПЕТРА МАУКОВИЋА

У ШИДУ

потребује једног старијег момка. Нужно је знање немачког и мађарског језика.

1—8

За моју шпецерајску и мешовиту радњу, требам једног спомоћника који говори српски, немачки и мађарски. Ступити може за 8 дана.

ПАЈА МИЉКОВИЋ
у Каменици.

1—2

ЗЕМЉА НА ПРОДАЈУ

преко 40 ланаца у Србији у округу шабачком, срез мачвански, а селу Шеварицама. По погодби пола одмах одплатити, а пола на одплату може бити. Ко је вољан купити, нека се обрати **Тоши Ћирићу** механџији у Шабац.

1—2

Онима, који пуше цигарете, нека је препоручена на гласу хартија за цигарете са марком

Les Dernières Cartouches

творнице Braunstein Frères у Паризу 65. Boulevard Exelmans 65.

Фирма Braunstein Frères доноси у промет само производе њене сопствене творнице папира у Gassicourt (Set O.) у Француској.

Овај производ је славе на пољу индустрије хартије и узор хартија за цигарете.

Једне творничко сложиште наше фирме за продавање хартије за цигарете као и готових завоја за цигарете налази се у Бечу, I. Schottenring, 25.

Наше праве француске хартије за цигарете „Les Dernières Cartouches“ од које сваки картон носи фирму Braunstein Frères, као и готових завоја за цигарете може се добити у Новоме Саду код г.г. **Н. Димовића и сина.** 22—25

Власник: Славко Свет. Милетић. — За уредништво одговара: Милан Поповић. — Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.